

НАРОД

Руководи се ве враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази сваког дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник КРСТА Љ. МИЉЕТИЋ

Разговор са г. Н. Пашићем

Амерички новинар, г. Едуард Маршал објавио је у америчком листу »Питсбург Деспеч« разговор са г. Николом Пашићем.

У томе разговору који је објављен у многим енглеским и америчким листовима, г. Пашић је нарочито ударио гласом и изјавио жељу да Америка пошаље своју војску на Балкан.

»Потребно је, рекао је г. Пашић, главнога непријатеља бацити назад само око 300 миља и он је одсечен од своја два савезника, Бугарске и Турске. Зар није то, молим, најбржи и најлакши пут ка победи који нам се нуди у овом тренутку? На северном фронту, у Италији, Француској и Белгији борба се не може водити искључиво човечијом снагом. Непријатељска линија тамо је начичкана утврђењима која се могу разорити великим и највећим оруђима, која се не дају ни брзо правити ни лако покретати. Само огромна машинерија може сломити Немце на тим фронтима.

»На против, нама на Балкану треба само људи, па да имамо брзу, сигурну и релативно лаку победу. Наши топови и наши артиљерци исто су тако дорасли своје задатку. Они су и са количином оруђа и способношћу надмоћнији од непријатеља у садашњем тренутку. С друге пак стране, наш је фронт за сада једини где људи одлучују а не оруђа. Људи људи и само људи!

»Ми знамо да улазак Америке у овај рат значи победу за цивилизацију као целину и са сигурношћу се може рећи да то значи и један добар и повољан мир за човечанство — мир који ће у будућности ослободити човечанство одеспотизма. Али значи ли то и спасење, нарочито с погледом на Србију, или пак она има да пропадне пре него што сване велики дан када ће настати један срећнији баланс сила на свету?

»Без обзира на садашњу помоћ, Српски На-

род има једино да моли Бога да из овога рата никне онакав мир, каква је одржао Председник Вилсон. Ако се буде дозволило свима народима, који су данас у рату или који су страдали у овој рату, да буду ковачи своје судбине у оноликој мери, која не би неповољно повредила право других, Србија, збиља, неће имати нашта да се тужи.

»Ако народу буде даровано Божанско право да сам уреди своју судбину према својим способностима и жељама, сви ће Срби, Хрвати и Словенци који су сада под Аустријом, одвојити се од те тлачитељке и начинити један народ за себе (нека би Бог то даровао!) на рушевинама које ће овај рат оставити за собом. То ће бити народ једне крви; биће то једна хармонија; то ће бити један срећан народ, и колико то допусте ужаси које су претурили преко главе; биће то један напредан народ, настањен на плодној земљи, а састављен од вредног, трезвеног и изванредног племена.

»Сви ови народи, које сам поменуо, не само да су исте крви, него су по историји и тежњама исти. Ми не желимо да узмемо ни једну народност у нашу државу силом. Ако Срби који су данас под Аустријом желе да остану и даље под њеним јармом, и када нам се буде дало право да имамо своју државу, ми их нећемо нити молити нити присиљавати. То би био онај страшни принцип, кога се ми ужасавамо, ако би био истакнут на будућој конференцији мира; онај несрећни принцип, који је владао у старим рђавим данима, када су спојени девет различних народа који су од Аустрије направили један народ, који зарати с нама, принцип, који је од Аустрије направио Пруску, близнакињу Немачке, која је поробила Белгију.«

»Врло често кроз векове права човека позиваху нас на борбу, час са Турском, час са Аустријом, јер су обе

ове државе жуделе за нашим плодним пољима и нашом важном трговинско-стратегијском позицијом. Ни један од тих крвавих ратова ми нисмо водили или створили нашом вољом. Ни сада ми немамо, као што никада нисмо ни имали никаквих освајачких намера. Пре сто година ми смо се борили са оном истом силом са којом се данас бори већи део Европе и то са истим племенитим намерама. Срби су били први борци у Европи за праву демократију. У својој одлучности за слободом, ми смо онолико исто стари као и Америка.«

»Ми данас нисмо престали да се напрежемо до крајних граница за нашу ствар. Ми нисмо малодушно оставили наше савезнике да бију наше битке. За време од две године страшних борби ми изгубисмо, које од патњи које од извршених злочина од стране непријатеља и болести половину нашег целокупног живота. Сравнимо то са Сједињеним државама, пропорционално становништву, то би значило збрисати из броја живих око 39.000.000 њених грађана! Савезници су стекли славу на Балкану, али ми смо Срби изгубили онолико, колико наши Савезници укупно на том фронту. Ми ни за тренут нисмо напустили борбу.«

»Није једино борба у којој смо тако много изгубили. Ми смо се борили, како смо могли, да сачувамо своју земљу од Теутонаца, али изгубисмо битку, па и поред свега тога, ми не подлегосмо, и за време устанка који је подигао наш храбри и до очајања доведени народ прошлога пролећа поклон је огроман број нашег становништва. Највиђенији међу нашим људима одведени су у ропство и стављени под надзор опаких нових господара са камџијом у руци. Од оних, што су остали, хиљаде и хиљаде су одведене у ропство.

»Ми ћемо се борити. Када би с нама пошло раме уз раме 50.000 Америкаца у борбу, ми бисмо брзо дошли до Дунава. Без хране са Балкана, борба Аустри-

је и Немачке постаће немогућа, а без њих Турска би брзо подлегла. Одсеците Немачку и Аустрију од Србије, Бугарске и Турске, — какве онда наду имају теутоњске силе? Немачка би збиља била у давлена глађу.»

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

14. новембра слабија ватрена активност.

СОЛУН.—Извештај Штаба Источне Војске. — Ништа важно. Данас је оборен из митраљеза један непријатељски аероплан у зони Битоља.

ГРЦИ У НЕМАЧКОЈ

Женева, 15. нов.

Према обавештењима из Берна, немачке војне власти издале су наредбу грч-

ким официрима и војницима, који су интернирани у Герлицу да обуку своју униформу и да буду спремни да пођу. У исти мах им је саопштено, да ће бити послани на италијански фронт, према жељи бившег краља Константина, а доцније ће бити упућени на македонски фронт у борбу против Савезника.

На ту наредбу грчки официри су одржали саставак, на коме је већина њих држала ватрене говоре против ове мере, као против највеће повреде међународног права. Они су изабрали и једно изасланство, које ће протестовати против ове мере.

Према неким извештојима ипак је већина ових официра и војника приморана да иде на италијански фронт.

КАЛЕДИН

На позорницу света ступио је велики хетман Каледин; на знак његов чека милион и по најдивнијих ратника светских. Њихова копља имају да пресуде спор.

Да би се овај човек јасно одржао, прво се мора, да истакне средина у којој дела и чији је он израз. То је Дон, мистични и романтични Тихи Дон, колевка руског козаштва, ризница светих старих православних традиција. Ту под бескрајним небом, у друштву чајке, јашући на малом срчањом коњу, живи козак, као блудећи витез. Он је оваплоћени сан минулих времена. Он живи у традицијама невађених подвига; он живи за част јуначких гробова. Душа му је смеша противности и крајности. Козак је у исто време и бели голуб и љути пантер; у очима му је и благодат хришћанства и огањ и слама. Он је израз снажне црнице руских с епа; неумитни талас побеснелог Дона само је одсев душе његове.

А када дивљи вихар заигра преко оголелих стена у зимње дане, бацајући горе сметова на домове њине, у интервалу његовом чује се јецај балалајке. То се поред огњева службе витешке литургије, славећи кроз сетне мелодије умрлу Сечу и старог Буљбу. У сваком јачем звуку са железних жеца балалајке чују они пуцањ пушке Тарасове и гледају мртвог Андрију — издијана отаџбине. Б. Гдан. Хмелнички, несрећни Мааса, и сјајна плеада старих атамана лебде пред очима њиховим. А даљи походи по Црномору, у земље Леха и друге крајеве загревају младе појасе пламом срчаности, који

се никад није гасио у срцу козака.

Горди и срећни жеве они у светим традицијама козаштва и православља, а свест о Светој Мађушки Русији широкој и непобедивој даје им снаге, од које су кад кад држали и тешки врхови Урала. Земља поезије, крај људа неба и земље.

Прва дани овога рата чули су тутањ копита њихових коња на обалама Мазурских Језера, када су се као усев сручили на Источну Пруску, а Карпати ће кроз векове причати о удару белих синова са Дона. Они су бранили своју мађушку од поганог иноверна »Њемца-кобалснвкова«, они су бележили путе своје са најлепшим главама младога Дона.

Дошла је катастрофа Тарнопольска, која је бенгалском ватром осеглила све расуло у руским армијама. Читаве дивизије су напуштале своје положаје и предавале их непријатељу, а на осталим фронтима продужавало се братимљене. Разорне лозинке »бољшевика« тровале су и срж у костима. Русија је клецала. Русија је умирала. У те тешке часове, јавља се суморна Корнилсв козак из Сибира, и примајући власт генералисима, почиње да уводи ред. Смртна казна за издајнике уводи се; уместо речи, дела! — Чује се. У то време, у време смртне опасности по Русију излази на позорницу Каледин. Из новог Черкаска, 31. 7. 917.

Године, он упућује свимадонским козацима овај проглас: »Страшну и тешку годину преживљује Русија. Отаџбина гине. Одавно то говоре и много су пута говорили најбољи синови руски; неколико пута

је то истицала и сама Привремена Влада. Сада се пак, свој беда унутрашњег живота, придружио и нечувени призор расула неколиких ваших армија. Ми стојимо пред могућим продирањем непријатеља у дубине наших јужних губернија и пред вероватним даљим расулом и наше војске и наше отаџбине.

И у тешки час, ми, ваши изабраници, у исто време и слуге и старешине, на челу са атаманом, обраћамо вам се, да би вас окрепнели позивом Великога Тихог Дона на велики подвиг спасења отаџбине, који вам предстоји.

Већ три године без роптања ви вршите тешку службу у редовима армије. Ви сте свакад витешки испуњавали ваше дужности и руска армија је у вама имала свакад верних борца.

Сада, и поред ратних дела, можда ће вам пасти у део, да испуњавајући вољу врховног команданта ступите у отворену и смртоносну борбу са издајницима отаџбине, побуњеним војницима, који су заборавили и отаџбину и дужности и част.

Ми, са свима насељима Козачким Тихог Дона, очекујемо од вас и тражимо да се у тој борби не колебате и да станете на пут спасења отаџбине, који вам је показан и наредбом главнокомандујућег.

Нека сва Русија зна, да Донци неће допустити продају своје отаџбине и да они знају да разликују, где је права слобода а где гнусна издаја, која се бестидно крије у пуштеним лозинкама.

За вама је цео Дон и све козаштво, готови да вас помогну и да вас заштите.

У време Корниловљевог похода на Петроград, Каледина видимо на Дону. Он обилази

цео Дон и на челу свега козаштва очекује позив од Корнилова да и он каже своју реч.

У те дане козаштво је на многим зборовима казало своју реч и своју одлуку. Осуђујући гомилу петроградску, често пута састављену из 77 народности. Козаци се усправљају и довакују, да их цела Русија чује, ове речи: »Ми смо та сила, која се јавља као нови моћни талас. Наш талас има да понесе Русију новом и слободном животу. А осуђујући и бацајући муње претња на большевике и на оне, који хоће да закључе сепаратан мир, они дају изјаву, која је у исто време и глас праве Русије, а која гласи: »Козаштво жели само један мир: да диктира услове побеђеној Германији. Другога мира козаштво не жели.«

У ИТАЛИЈИ

Рим, 15 нов.

Мере се и даље предузимају за заштиту Венеције. Дуждева палата покривена је црковима песка. Фасада познатих arkada сакривена је дебелим дрвеним стројем. Десет метара песка нагомилано је око Кампавиле. Велики Манап покривен је гондолама, које сад служе за транспорт.

Немци врше све врсте зверстава на заузетој територији. Они су покупили људе, жене и децу и иставили су их између себе и италијанске војске, надајући се да ће се тако осигурати од против напада. У тренутку напада догађају се страшне сцене.

Званично се тачније јавља да аустро немачка снага, која је употребљена у офанзивни протев Италије, износи 75 дивизија, не рачунајући бугарске и турске трупе.

РУСКИ ДОГАЂАЈИ

Хапаранда, 15 нов. — Неколико чланова француске амбаскаде у Петрограду, који су стигли овде, изјавили су да се стање у Русији још увек неодређено. У Петрограду владају максималисти, али господари ситуације у већем делу Русије су Керенскове присталице.

Део Москве је такође у рукама максималиста. Козачке трупе пошле су против њих.

Максималистички комитет објавио је један билтен, у коме су званични извештаји да је се један аероплан Керенскове војске спустио близу Петрограда. Ови извештаји такође јављају да су присталице Совјета у Москви заузели арсенал и Кремљ.

Један већи део радника из фабрике Путилов придружили су се Совјету. Најзад извештаји кажу да су се радници из Црвене Гарде кренули у великом броју из Петрограда у околину вароши, како

то они кажу: на фронт револуционарне одбране. У осталом, изгледа да су се елементи Црвене Гарде знатно повећали.

Из ових извештаја се види да је Керенски још у животу. Ово у осталом још није утврђено.

Токио, 15 нов. — Разнолике вести о стању у Русији створиле су у Јапану извесно нерасположење, које се осећа по падању курса. Сви траже да рад владе буде потпуно у сагласности са плановима осталих Савезника.

Цирих, 15. нов. — Аустроугарска штампа коментарише руске догађаје са великим задовољством. »Арбајтер Цајтунг« и »Наје Фрај: Пресе«, славе Лењина као најинтелигентнијег и најсмелијег човека у Русији. »Цајт је јако на наклоњен Лењиновим предлозима.

Вашингтон, 15. нов. — Држање Сједињених Држава према Русији могло би се овако карактерисати:

Америка ће бити расположена и стрпљива према Русији тражећи начина да се

тамо створи демократска влада која неће ићи путевима, који су отворили максималисти и који су противни демократским идејама председника Вилсона.

И ако сада изгледа да пресија Сједињених Држава на Русију остаје без ефекта, ипак је влада решила да учини све што је у њеној моћи за праве интересе и за организацију руског народа а против анархистичких елемената који су играчка у немачким рукама.

НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз, 15 нов.

Хавасова Агенција јавља: Француске трупе, после јучерашњег напредовања утврђују заузете положаје. Немци врше протев нападе на равнинским секторима. У последњим операцијама авијатика је чинила велике услуге бомбардујући непријатељске ровове и спуштајући се по бекад на 200 метара да митраљезима баје непријатељске трупе.

У току јучерашњег напада није дозвољено ни једном непријатељском аероплану да се приближи нашим линијама, тако да непријатељ није био у стању да прати наше покрете. На британском фронту код Камбреа на тако званој Ханденбурговој линији непријатељ је предузимао огорчене протев нападе да поврати терен који је изгубио.

ИВО ВОЈНОВИЋ

Базел, 15 нов.

Југословенски листови доносе појединости са велике прославе шездесетогодишњице конте Иво Војновић, која је одржана у загребачком позоришту. Позоришна дворана хрватског народног позоришта у Загребу дила је препуна. Приступовали су многи југословенски посланици из хрватског Сабора. Г. Прохаска професор универзитета у Загребу држао је предавање о »Трагедији југословенске мајке«, које је одговарало Војновићевом драми »Смрт мајке Југовића«. Он је изложио мучеништво југословенског народа у прошлости и данас. Г. Мелко Чингрија, далматински посланик у бечком парламенту и председник општине у Дубровнику, који је заједно са песником био затворен, такође је био на свечаности. Публика му је приредила бурне овације.

Образован је у Загребу одбор од најугледнијих политичара, књижевника и научника, који су почели упис прилога да песнику даду један народни поклон.

Кад је почео овај рат конте Иво Војновић скупо је платио свој патриотски жар у »Смрт мајке Југовића« и »Лазарево Васкресење«. Он је био ухапшен и са везаним рукама болестан спроведен као таоц у затвор у Шибенику. Муке и патње тешко су нарушиле његово здравље. У једној о-

перацији изгубио је једно око а опасност је да не изгуби и друго. Тек после ове несреће могли су његови пријатељи, међу којима се налазе највећи људи у Хрватској, да израде да се он пренесе у болницу милосрдних сестара у Загребу, где се и данас налази интерниран.

САОПШТЕЊА

Јована Костића каф. из Чачка тражи Војислав Рабреновић да му преда карте из Србије.

Жика Петровић поштар, п. бр. 80, моли свакога, који шта зна за ниже именоване из среза јасеничког, округа крагујевачког да га извести: за Радомира Миловановића из Кошара, Петра Ивановића из Белосаваца, Љубомира Неговановића из Шаторње, Мило-

рада Јовановића, Буковика, Станимира Симића из Ковраже, Милана Урошевића, Милутена Спасића, Тополе, Спасоја Новаковића, Маслошево, Милана Фишековића, Велимира Радовића Врбце, Милутина Ковачевића и Милана Пантовића из Шаторње.

Милош Ј. Младеновић из Ристовца болничар, извештава другове и пријатеље, да су његов отац Јанко Младеновић и синовац Младен убијени у Ристовцу од Бугара.

Јеврем Томић, бр. п. IV моли Радомира Стевовића болничара да му достави адресу; има извештај од куће.

Никола Кривинац и Милош Баковић из Попине имају карте од куће, које се налазе код Ранка Ранковића у Водену.

Љубисав Тодоровић бр. п. 16 моли свакога, који шта зна о његовом стрицу Милији А. Тодоровићу, да га извести.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

МАДРИД. — Г. Жозеф Тиери, нови француски амбасадор у Мадриду, данас је имао конференцију са шпанским председником министарског савета. Општински избори изазвали су многе немире у унутрашњости. Метежа је било у Толеду, Валенсији, Малаги и Гренади.

БЕРН. — Из Пеште пишу да комисија, која је одређена да купује жито, није могла набавити по прописаној цени потребне количине. Зато је наређено да се све жито у Мађарској реквизира.

КОПЕНХАГЕН. — Делегат финског Савета г. Вентупутио је Вилзону и Лојду Џорџу апел тражећи брзу помоћ и животне намирнице за Финску, где је крајна беда.

БЕРН. — Пројект велике ложе швајцарских слободних зидара »Алпине« да се сазове међународни конгрес свих зидара потпуно је пропао због непријатељског држања савезничких ложа.

РИМ. — Италијански званичан коминике јавља: После силног артиљеријског бомбардовања непријатељ је напао пешадијском масом од читаве једне дивизије на превој Берете и наше трупе би можда уступиле пред далеко надмоћнијим непријатељем, да нису стигла појачања и натерала непријатеља да се повуче са озбиљним губицима.

ЛОНДОН. — Енглески коминике јавља: Јутрос у зору наше су трупе вршиле локалне нападе у близини села Фонтен Нотр Дам и Бурлон. Дошло је до јаких борби. Непријатељ, добивши јака појачања, одупирао се снажно нашем наступању. И после наизменичног

наступања и одступања ми смо померили нашу линију и задобили преко 500 заробљеника.

ПАРИЗ. — Званичан извештај о солунском фронту гласи: На целом фронту Струме и Вардара влада мир. Западно од Вардара било је неколико омањих пешачких напада, које смо лако одбили. У области Битоља артиљеријски двобој. Авијатика и даље је активна. 13. новембра бомбардовала је станицу у Драми и околину Сереза.

ПАРИЗ. — Сви французи, који нису под заставом а требали би према годинама да су мобилисани, плаћаће ратну таксу од 12 франака.

ЛОНДОН. — Председник Доњег Дома добиће право да цензурише сва питања, која посланици постављају.

ЊУЈОРК. — Карпеџева задужбина за мир изјавила је да је продужење рата најбоље средство да се дође до трајног мира.

ПАРИЗ. — Један део новог француског зајма биће емитован у Енглеској, у знак француско-енглеске финансијске солидарности.

РИО ДЕ ЖАНЕИРО. — Шеф немачке швијунаже Густавус, касетан пруске гарде, ухапшен је прерушен у скитничком оделу.

АМСТЕРДАМ. — Из Берлина јављају да је огромна експлозија уништила највећу фабрику хемијских производа на свету.

МАЛИ ОГЛАСИ

К њ и ж а р а ХАНАН ЕЛ НАР извештава п. публику, да има на продају велики канцеларијски материјал, хртије разних формиата, школских свезака, регистара и т. к. Радња је на углу Себи, ул. Олимпио Диманди бр. 55. 1—10

Фабрика »Нова Тирнаву« ерודהје чисту комовицу од једног кила на више, као и чест коњак и рум. Налази се у улици »Виктор Иго« бр. 3 — испод хотел »Телеграф«. 10